

Motion till riksdagen

1989/90:Fi27

av Carl Bildt m.fl. (m)

med anledning av prop. 1989/90:94 om tillfälligt
förbud mot höjning av vinstutdelning i vissa
aktiebolag

I propositionen föreslås förbud mot höjda utdelningar i börsnoterade aktiebolag och s.k. OTC-bolag under 1990 och 1991. Förslaget motiveras med fördelningspolitiska skäl.

Jämfört med ett fullständigt förstatligande av löne- och prisbildningen i landet kan ett utdelningsstopp tyckas vara ett inte fullt så drastiskt ingrepp. Icke desto mindre får det starkt skadliga effekter på ekonomin, samtidigt som de fördelningspolitiska effekterna framstår som högst diskutabla.

När den socialdemokratiska regeringen förra gången drev igenom ett sådant beslut 1984, var den svenska aktiebörsen genom valutaregleringen avskärmd från omvärlden. Numera står dock möjligheten öppen att förvärva utländska aktier, och den utnyttjas också i mycket stor utsträckning. Under 1989 nettoplacerade svenskar 12,5 miljarder kronor i inhemska aktier, men de nettoköpte utländska aktier för 28 miljarder. Eftersom lagförslaget inte gör något försök att hindra utdelningshöjningar från utländska företag, kan den som så vill lätt kringgå det planerade stoppet. Ingreppet kan därmed förutses påskynda den pågående utflyttningen av riskkapital till utländska aktiebörser.

Samtidigt förstärks naturligtvis utländska placerares misstro mot svenska aktier. Förra året nettosålde de för nära 2 miljarder kronor tillbaka till Sverige. En bidragande orsak till detta bristande intresse är att det stora skatteuttaget leder till en ovanligt låg utdelningsnivå i svenska företag – ungefär hälften mot vad som är vanligt i andra länder (på grund av den i onödan förkortade motionstiden kan vi inte dokumentera detta med siffror som vi hade hoppats). Utländska placerare har rimligen svårt att förstå att de nu skall åläggas restriktioner av föregivna "fördelningspolitiska" motiv, som de – om de överhuvudtaget förstår dem – måste uppfatta som avsedda för svensk publik. Utlänningarnas flykt från svenska aktier kan därmed väntas fortsätta.

Genom att förstärka aktuella strömmar i aktiehandeln över gränserna försvårar således ett utdelningsstopp de svenska företagens försörjning med riskkapital. Lockelsen blir därmed än större att flytta verksamheten – eller åtminstone ändra bolagets hemvist – till annat land, där man inte är utsatt för samma politiska risker som i Sverige.

I en lagrådsremiss, som avses resultera i en proposition senare i vår, föreslås bl.a. en omläggning av företagsbeskattningen. Syftet anges vara att

minska inlåsnigen av kapital i bestående företag och göra det mera lockande för dem att dela ut sina vinster, vilket skulle förbättra allokeringen av medel tillgängliga för investeringar. Ett utdelningsstopp går på kontrakurs mot denna ambition, vilket framkallar tvivel på att skatteuppgörelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet kommer att fullföljas i denna del.

Endast ca 20 % av det samlade börsvärdet ägs idag direkt av enskilda hushåll. Därtill kommer ca 5 % ägande via aktiefonder. Men återstående ca tre fjärdedelar av börsvärdet ägs av institutioner, vilka ofta behöver utdelningsinkomsterna för att föra dem vidare i form av pensioner, bidrag till forskning m.m. Det kan nämnas att hela 10 % av börskapitalet är offentligägt (via 4:e AP-fonden, löntagarfonder etc). Till övervägande delen synes sålunda utdelningsstoppet få en fördelningspolitisk effekt motsatt den avsedda.

När utdelningsstopp praktiserades förra gången, fick aktieägarna ett slags kompensation genom en kraftig ökning av fondemissionerna. Det finns skäl att räkna med att även denna gång utdelningshöjningar ersätts med nya aktier. För privatpersoner kan det t.o.m. ses som en fördel att utdelningsinkomster skjuts på framtiden, eftersom de efter den kommande skatteomläggningen belastas med endast 30 % skatt mot för närvarande som mest 65 %.

Förra året uppgick aktieutdelningarna från börsnoterade aktiebolag och OTC-bolag till knappt 16 miljarder kronor, vilket innebar en direktavkastning vid det senaste årsskiftet på 2.1 %. Marknaden har räknat med en utdelningshöjning med ca 15 % eller 2.4 miljarder kronor. Härav skulle då ca 500 milj. kr. ha gått direkt till hushållen. Efter skatt rör det sig som mest om ca 250 miljoner. Denna summa kan jämföras med hushållens totala disponibla inkomster på drygt 600 miljarder kronor. Bortfallet till följd av utdelningsstoppet skulle därmed uppgå till knappt en halv promille, vilket borde vara försumbart t.o.m. som en "rättvisefråga".

Den störste förloraren är i själva verket staten. Förutom de ca 80 milj. kr. som offentliga aktieägare går miste om, uteblir skatteintäkterna på utdelningshöjningar i övrigt. Eftersom utdelningsinkomster är trippelbeskattade i Sverige (bolagsskatt, vinstdelningsskatt och inkomstskatt), får man dessutom räkna med att företagen – om nu utdelningarna inte får höjas – gör dispositioner, som medför att även intäkterna från företagsbeskattningen blir mindre än vad de annars skulle ha varit.

Mest allvarligt är ändå att det föreslagna utdelningsstoppet utgör ett av flera samtidigt presenterade steg mot en genomreglerad ekonomi. Enligt Moderata Samlingspartiets många gånger framförda mening bör marschriktningen i stället vändas. Så att vi genom avreglering skapar en bättre fungerande marknadsekonomi.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen avslår prop. 1989/90:94.

Stockholm den 13 februari 1990

Mot. 1989/90

Fi27

Carl Bildt (m)

Lars Tobisson (m)

Ingegerd Troedsson (m)

Anders Björck (m)

Görel Bohlin (m)

Rolf Clarkson (m)

Rolf Dahlberg (m)

Ann-Cathrine Haglund (m)

Gunnar Hökmark (m)

Gullan Lindblad (m)

Bo Lundgren (m)

Arne Andersson (m)

i Ljung